

VALSTYBINĖ KAINŲ IR ENERGETIKOS KONTROLĖS KOMISIJA

NUTARIMAS

DĖL INVESTICIJŲ GRAŽOS NORMOS NUSTATYMO METODIKOS PATVIRTINIMO

2015 m. rugsėjo 22 d. Nr. O3-510

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 8 straipsnio 9 dalies 7 punktu, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnio 4 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 68 straipsnio 1–3 dalimis, Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 33 straipsnio 1 dalimi, Lietuvos Respublikos vidaus vandens transporto kodekso 30 straipsnio 1 dalimi ir atsižvelgdama į Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – Komisija) Dujų ir elektros departamento Elektros skyriaus 2015 m. rugsėjo 14 d. pažymą Nr. O5-315 „Dėl Investicijų gražos normos nustatymo metodikos patvirtinimo“, Komisija n u t a r i a:

1. Patvirtinti Investicijų gražos normos nustatymo metodiką (toliau – Metodika) (pridedama).

2. Nustatyti, kad:

2.1. duomenys investicijų gražos normai skaičiuoti (išskyrus energetikos sektorių faktinio skolinto kapitalo kainos svertinio vidurkio duomenis) paskelbiami Komisijos interneto svetainėje per 5 darbo dienas nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos;

2.2. ūkio subjektams, išskyrus ūkio subjektus, vykdančius veiklą šilumos gamybos ir (ar) tiekimo, karšto vandens tiekimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo sektoriuose bei vykdančius keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją veiklą:

2.2.1. Metodika taikoma po Metodikos įsigaliojimo nustatomam naujajam valstybės reguliuojamų paslaugų (produktų) kainų reguliavimo laikotarpiui;

2.2.2. atskirų energetikos sektorių skolinto kapitalo kainos svertinio vidurkio duomenys paskelbiami Komisijos interneto svetainėje per 30 kalendorinių dienų nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos. Ūkio subjektai per 20 kalendorinių dienų nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos pateikia Komisijai faktinių ilgalaikių paskolų palūkanų normų duomenis pagal Metodikos priedą energetikos sektoriaus skolinto kapitalo kainai skaičiuoti;

2.3. ūkio subjektams, vykdančioms šilumos gamybos ir (ar) tiekimo, karšto vandens tiekimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo veiklas bei vykdančioms keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją veiklą:

2.3.1. Metodika taikoma, kai dokumentai kainų nustatymui, vadovaujantis Šilumos kainų nustatymo metodikoje, patvirtintoje Komisijos 2009 m. liepos 8 d. nutarimu Nr. O3-96 „Dėl Šilumos kainų nustatymo metodikos“, Karšto vandens kainų nustatymo metodikoje, patvirtintoje Komisijos 2009 m. liepos 21 d. nutarimu Nr. O3-106 „Dėl Karšto vandens kainų nustatymo metodikos“, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodikoje, patvirtintoje Komisijos 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3-92 „Dėl Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodikos“ bei Keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją didžiausių tarifų nustatymo metodikoje, patvirtintoje Komisijos 2012 m. gegužės 14 d. nutarimu Nr. O3-106 „Dėl Keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš)

Kuršių neriją didžiausių tarifų nustatymo metodikos patvirtinimo“ numatytais terminais, pateikiami po 2015 m. gruodžio 31 d.;

2.3.2. atskirų energetikos sektorių skolinto kapitalo kainos svartinio vidurkio duomenys paskelbiami Komisijos interneto svetainėje ne vėliau kaip iki 2016 m. sausio 1 d. Ūkio subjektai per 40 kalendorinių dienų nuo šio nutarimo įsigaliojimo dienos pateikia Komisijai faktinių ilgalaikių paskolų palūkanų normų duomenis pagal Metodikos priedą energetikos sektoriaus skolinto kapitalo kainai skaičiuoti.

2.4. energetikos sektoriaus skolinto kapitalo kainos svartinio vidurkio duomenys neskelbiami, jeigu tame energetikos sektoriuje veiklą vykdo vienas ūkio subjektas.

Komisijos pirmininkė

Inga Žilienė

PATVIRTINTA
Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės
komisijos
2015 m. rugsėjo d. nutarimu Nr. O3-

INVESTICIJŲ GRAŽOS NORMOS NUSTATYMO METODIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Metodika reglamentuoja asmenų, vykdančių veiklą gamtinių dujų, centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų, elektros energetikos, šilumos gamybos ir (ar) tiekimo, karšto vandens tiekimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo, keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją sektoriuose ir kuriai taikomos valstybės reguliuojamos kainos (toliau – Ūkio subjektai), investicijų gražos normos nustatymo reikalavimus.

2. Metodikos tikslas – nustatyti aiškiai apibrėžtus, skaidrius, nediskriminuojančius investicijų gražos normos nustatymo kriterijus ir tvarką.

3. Metodika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymu, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymu, Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymu, Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu, Lietuvos Respublikos vidaus vandenų transporto kodeksu.

4. Metodikoje vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Metodikos 3 punkte nurodytuose teisės aktuose.

II SKYRIUS INVESTICIJŲ GRAŽOS NORMOS NUSTATYMO KRITERIJAI

5. Investicijų gražos norma nustatoma kaip vidutinė svertinė kapitalo kaina pagal formulę:

$$r = WACC = R_d \times W_D + R_e \times \frac{1}{1-m} \times W_E \quad (1)$$

čia:

r – protingumo kriterijų atitinkanti investicijų gražos norma, proc.;

WACC – vidutinė svertinė kapitalo kaina, proc.;

W_D – skolintas kapitalas (finansavimo skolintomis lėšomis dalis), vieneto dalimis;

W_E – nuosavas kapitalas (finansavimo nuosavomis lėšomis dalis), vieneto dalimis;

R_d – skolinto kapitalo kaina, proc.;

R_e – nuosavo kapitalo graža, proc.;

m – Lietuvoje taikomas pelno mokesčio tarifas, vieneto dalimis.

6. Skolinto kapitalo kaina (palūkanų norma, už kurią Ūkio subjektas gali gauti ilgalaikę paskolą), proc., atitinka paskutinių dvylikos mėnesių, prieš Komisijai nustatant skolinto kapitalo kainą, Ūkio subjekto faktinės paskolų litais ir (arba) eurais, kurių trukmė ilgesnė nei vieneri metai, likučio palūkanų normos svertinį vidurkį, ne didesnę nei to paties laikotarpio Lietuvos banko skelbiamų nefinansinėms korporacijoms (bendrovėms) suteiktų paskolų litais (iki 2014 m. gruodžio 31 d.) ir eurais (nuo 2015 m. sausio 1 d.), kurių trukmė ilgesnė nei vieneri metai, likučių palūkanų normų vidurkį. Bet kuriuo atveju Komisijos nustatyta skolinto kapitalo kaina, proc., negali viršyti nuo 2004 m. spalio mėnesio iki paskutinio mėnesio prieš nustatant Komisijai skolinto kapitalo kainą, proc., Lietuvos banko skelbiamų nefinansinėms korporacijoms (bendrovėms) suteiktų paskolų litais

(iki 2014 m. gruodžio 31 d.) ir eurais (nuo 2015 m. sausio 1 d.), kurių trukmė ilgesnė nei vieneri metai, likučių palūkanų normų vidurkio, išskyrus 2008–2009 metų laikotarpį (ekonomikos sunkmečio laikotarpį, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. spalio 14 d. nutarimu Nr. 1295 „Dėl ekonomikos sunkmečio“). Nustatant elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, tarifus, vadovaujantis Elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, tarifų nustatymo metodika, patvirtinta Komisijos 2011 m. liepos 29 d. nutarimu Nr. O3-233 „Dėl Elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, tarifų nustatymo metodikos patvirtinimo“, faktinio skolinto kapitalo kaina skaičiuojama kaip elektros energetikos sektoriaus faktinio skolinto kapitalo kainos svertinis vidurkis. Nustatant biudujų supirkimo į gamtinių dujų sistemas tarifus, vadovaujantis Biudujų supirkimo į gamtinių dujų sistemas tarifų nustatymo metodika, patvirtinta Komisijos 2011 m. liepos 29 d. nutarimu Nr. O3-230 „Dėl Biudujų supirkimo į gamtinių dujų sistemas tarifų nustatymo metodikos patvirtinimo“, faktinio skolinto kapitalo kaina skaičiuojama kaip gamtinių dujų sektoriaus skolinto kapitalo kainos svertinis vidurkis.

7. Jeigu Ūkio subjekto faktinė ilgalaikių paskolų palūkanų norma yra mažesnė nei Lietuvos banko skelbiamų nefinansinėms korporacijoms (bendrovėms) suteiktų paskolų litais (iki 2014 m. gruodžio 31 d.) ir eurais (nuo 2015 m. sausio 1 d.), kurių trukmė ilgesnė nei vieneri metai, likučių palūkanų normų vidurkis, skolinto kapitalo kaina padidinama dalimi, kuri lygi pusei Ūkio subjekto faktinės skolinto kapitalo kainos ir Lietuvos banko skelbiamų nefinansinėms korporacijoms (bendrovėms) suteiktų paskolų litais (iki 2014 m. gruodžio 31 d.) ir eurais (nuo 2015 m. sausio 1 d.), kurių trukmė ilgesnė nei 1 metai, likučių palūkanų normų vidurkio skirtumo.

8. Jeigu Ūkio subjektas neturi ilgalaikių paskolų, skolinto kapitalo kaina skaičiuojama kaip energetikos sektoriaus, kuriame Ūkio subjektas vykdo veiklą, skolinto kapitalo kainos svertinis vidurkis, netaikant Metodikos 7 punkto nuostatų. Jeigu ūkio subjektas, vykdamas veiklą centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų sektoriuje, neturi ilgalaikių paskolų, skolinto kapitalo kaina skaičiuojama kaip gamtinių dujų sektoriaus skolinto kapitalo kainos svertinis vidurkis, netaikant Metodikos 7 punkto nuostatų. Jeigu energetikos sektoriuje, kuriame Ūkio subjektas vykdo veiklą, nei vienas Ūkio subjektas neturi ilgalaikių paskolų, skolinto kapitalo kaina skaičiuojama kaip visų energetikos sektorių skolinto kapitalo kainos svertinis vidurkis.

9. Nuosavo kapitalo grąža, proc., taikytina reguliavimo tikslams ateinančiu reguliavimo periodu, nustatoma pagal formulę:

$$R_e = R_f + \beta \times R_{erp} \quad (1)$$

čia:

R_f – nerizikingų investicijų grąžos norma, proc.;

R_{erp} – nuosavybės rizikos premija, proc.;

β – santykinis rizikos matmuo, atspindintis ūkio šakos rizikingumo lygį, palyginti su bendru šalies ūkio rizikingumu (svertinė β).

9.1. nerizikingų investicijų grąžos norma atitinka 10 metų ir artimos trukmės (t. y., ne trumpesnės nei 3468 dienų) Lietuvos Respublikos Vyriausybės vertybinių popierių (toliau – VVP) litais (iki 2014 m. gruodžio 31 d.) ir eurais (nuo 2015 m. sausio 1 d.) aukcionų, vykusių per paskutinius 10 metų iki einamųjų metų liepos 1 d., proc., vidutinio svartinio pelningumo (pagal patenkintas paraiškas) aritmetinį vidurkį, proc.;

9.2. nuosavybės rizikos premija nustatoma kaip šalies su išvystyta kapitalo rinka (JAV) nuosavybės rizikos premijos ir papildomos Lietuvos rinkos rizikos premijos suma, remiantis viešai prieinamais duomenų šaltiniais. JAV nuosavybės rizikos premija nustatoma kaip JAV paskutinių 20 metų iki metų, prieš nustatant Komisijai nuosavo kapitalo kainą, proc., investicijų į akcijų rinką grąžos bei JAV išdo obligacijų grąžos normos skirtumas, remiantis viešai prieinamais duomenų šaltiniais (Standard&Poor's reitingų agentūros skelbiamo S&P 500 indekso ir JAV Federalinės rezervų sistemos banko skelbiamų 10 metų trukmės JAV išdo obligacijų duomenimis). Papildoma Lietuvos rinkos rizikos premija nustatoma kaip skirtumas tarp Lietuvos kredito reitingą atitinkančios

rizikos (proc.) ir JAV kredito reitingą atitinkančios rizikos (proc.), remiantis viešai prieinamais duomenų šaltiniais (A. Damodaran interneto svetainėje skelbiamais Lietuvos kredito reitingą ir JAV kredito reitingą atitinkančių rizikų įverčiais);

9.3. santykinis rizikos matmuo, atspindintis ūkio šakos rizikingumo lygį, palyginti su bendru šalies ūkio rizikingumu (svertinė β), nustatomas:

9.3.1. gamtinių dujų perdavimo, skystinimo, laikymo veiklą vykdančiams Ūkio subjektams bei nustatant biodujų supirkimo į gamtinių dujų sistemas tarifus – kaip Europos energetikos reguliuotojų tarybos (CEER) kasmet rengiamoje ataskaitoje apie investavimo sąlygas Europos Sąjungos šalyse pateikiamų ES valstybių gamtinių dujų perdavimo sektoriaus rizikos matmens aritmetinis vidurkis;

9.3.2. gamtinių dujų skirstymo, centralizuotai tiekiamų suskystintų naftos dujų veiklą vykdančiams Ūkio subjektams – kaip Europos energetikos reguliuotojų tarybos (CEER) kasmet rengiamoje ataskaitoje apie investavimo sąlygas ES šalyse pateikiamų ES valstybių gamtinių dujų skirstymo sektoriaus rizikos matmens aritmetinis vidurkis;

9.3.3. elektros energetikos perdavimo veiklą vykdančiams Ūkio subjektams, Ūkio subjektams, pripažintiems turinčiais didelę įtaką elektros energetikos gamybos ir rezervinės galios rinkose, taip pat Ūkio subjektams, teikiančioms elektros energijos gamybos nustatytose elektrinėse, kuriose elektros energijos gamyba būtina elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti, ir elektros energetikos sistemos rezervų užtikrinimo nustatytose elektrinėse, kurių veikla būtina valstybės energetiniam saugumui užtikrinti, viešuosius interesus atitinkančias paslaugas Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme nustatyta tvarka bei nustatant elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, tarifus – kaip Europos energetikos reguliuotojų tarybos (CEER) kasmet rengiamoje ataskaitoje apie investavimo sąlygas ES šalyse pateikiamų ES valstybių elektros energetikos perdavimo sektoriaus rizikos matmens aritmetinis vidurkis;

9.3.4. elektros energetikos skirstymo, visuomeninio tiekimo veiklą vykdančiams Ūkio subjektams, taip pat ūkio subjektams, pripažintiems turinčiais didelę įtaką elektros energijos nepriklausomo tiekimo rinkose – kaip Europos energetikos reguliuotojų tarybos (CEER) kasmet rengiamoje ataskaitoje apie investavimo sąlygas ES šalyse pateikiamų ES valstybių elektros energetikos skirstymo sektoriaus rizikos matmens aritmetinis vidurkis;

9.3.5. šilumos gamybos ir (ar) tiekimo, karšto vandens tiekimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo veiklą vykdančiams Ūkio subjektams – kaip Europos valstybių komunalinių paslaugų pramonės šakų rizikos laipsnių aritmetinis vidurkis, remiantis viešai prieinamais duomenų šaltiniais (A. Damodaran interneto svetainėje skelbiamais naujausiais santykinio rizikos matmens įverčiais);

9.3.6. Ūkio subjektams, vykdančioms keleivių ir transporto priemonių perkėlimo keltais per Kuršių marias (per Klaipėdos valstybinio jūrų uosto akvatoriją) į (iš) Kuršių neriją veiklą – kaip Europos valstybių transporto pramonės šakų rizikos laipsnių aritmetinis vidurkis, remiantis viešai prieinamais duomenų šaltiniais (A. Damodaran interneto svetainėje skelbiamais naujausiais santykinio rizikos matmens įverčiais);

10. Skolinto ir nuosavo kapitalo struktūra yra laikoma optimalia, kai skolintas kapitalas sudaro 60 proc., nuosavas – 40 proc.

11. Ūkio subjektui investicijų grąžos norma, taikant optimalią kapitalo struktūrą, nustatoma tuo atveju, kai pagal paskutinių audituotų finansinių metų, prieš Komisijai apskaičiuojant investicijų grąžos normą, Ūkio subjekto metinėse finansinėse ataskaitose pateikiamą faktinę Ūkio subjekto kapitalo struktūrą apskaičiuota investicijų grąžos norma yra didesnė, nei apskaičiuota pagal optimalią kapitalo struktūrą. Kitais atvejais Ūkio subjektui investicijų grąžos norma yra skaičiuojama, naudojant faktinės Ūkio subjekto kapitalo struktūros duomenis.

12. Ūkio subjektams, vykdančioms elektros ir gamtinių dujų perdavimo infrastruktūros projektus, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo patvirtinta Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategija, kurių įvykdymui prisiimtų ilgalaikių įsipareigojimų dalis lygi 70 proc. ir daugiau Ūkio subjekto kapitalo, investicijų grąžos norma skaičiuojama naudojant Metodikos 10 punkte nurodytą kapitalo struktūrą, netaikant Metodikos 7 punkto nuostatų;

13. Nustatant elektros energijos, pagamintos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius, ir biudujų supirkimo į gamtinių dujų sistemas tarifus, taikoma Metodikos 10 punkte nurodyta kapitalo struktūra.

14. Investicijų gražos norma Ūkio subjektui nustatoma reguliavimo periodui, tačiau kasmet koreguojama atsižvelgiant į skolinto kapitalo kainos pokytį, kuris negali viršyti Metodikos 6 punkte nurodytų reikalavimų.

III SKYRIUS DUOMENŲ PATEIKIMAS IR SKELBIMAS

15. Ūkio subjektai duomenis Ūkio subjekto ir energetikos sektoriaus, kuriame Ūkio subjektas vykdo veiklą, faktinei skolinto kapitalo kainai nustatyti bei perskaičiuoti Komisijai pateikia pagal Metodikos priede pateikiamą lentelę kasmet iki liepos 10 d.

16. Duomenys investicijų gražos normai apskaičiuoti yra skelbiami Komisijos interneto svetainėje kasmet iki rugpjūčio 1 d.

IV SKYRIUS KONFIDENCIALIOS INFORMACIJOS APSAUGA

17. Jei Komisijai pateikiama konfidenciali informacija, ją pateikiantis Ūkio subjektas privalo konkrečiai ir aiškiai nurodyti, kuri informacija yra konfidenciali.

18. Konfidencialia negali būti laikoma informacija, kurią teisės aktai nustato kaip nekonfidencialią ir (ar) kuri nebuvo konfidenciali, ar nebuvo nurodyta kaip konfidenciali Komisijai, kai ji šią informaciją sužinojo.

19. Komisija saugo gautos konfidencialios informacijos konfidencialumą.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

20. Ūkio subjektai, pažeidę Metodikos nuostatas, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka

21. Komisijos veiksmai ar neveikimas, nustatant investicijų gražos normą, gali būti skundžiami teisės aktų nustatyta tvarka.

Investicijų gražos normos nustatymo
metodikos priedas

Duomenys apie ūkio subjektą:		Duomenys apie kontaktinį asmenį:	
Pavadinimas		V., pavardė	
Kodas		Pareigos	
Buveinės adresas		Telefonas	
Telefonas		Faksas	
Faksas		El. paštas	
Tinklapis			
El. paštas			

**ILGALAIKIŲ PASKOLŲ PALŪKANŲ NORMŲ DUOMENYS INVESTICIJŲ GRAŽOS
NORMOS SKOLINTO KAPITALO KAINAI SKAIČIUOTI
(Už laikotarpį nuo praėjusių ataskaitinių metų liepos mėn. iki einamųjų metų liepos mėn.)**

Metai, mėnuo	Paskolos likutis mėnesio pabaigoje	Paskolos valiuta	Paskolos palūkanų norma, proc.	Gražinimo terminas (metai, mėnuo)	Paskolos sutarties Nr., sudarymo data	Paskolos paskirtis
Liepa	1.	1.	1.	1.	1.	
	2.	2.	2.	2.	2.	
	...	...	...	...	...	
Rugpjūtis						
Rugsėjis						
Spalis						
Lapkritis						
Gruodis						
Sausis						
Vasaris						
Kovas						
Balandis						
Gegužė						
Birželis						

Tvirtinu:

_____
Pareigos_____
Parašas_____
Vardas, pavardė

_____